

-projekt-

UCHWAŁA Nr

Rady Miejskiej w Radłowie

z dnia 19 lipca 2022 r.

w sprawie nadania tytułu Honorowego Obywatela Miasta Radłowa.

Na podstawie art. 18, ust. 2 pkt. 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 ze zm.) oraz § 24, ust. 4, pkt. 15 Statutu Gminy Radłów, stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XLVII/424/18 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 16 października 2018 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Radłów (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2018 r. poz. 7435 ze zm.) - Rada Miejska w Radłowie uchwala, co następuje:

§ 1.

Nadaje się pośmiertnie Stanisławowi Mierzwie tytuł Honorowego Obywatela Miasta Radłowa.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Radłowa i Przewodniczącemu Rady Miejskiej w Radłowie.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miejskim.

Uzasadnienie

do uchwały Nr XLIVIII/418/2022 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie nadania Honorowego Obywatela Miasta Radłowa.

Stanisław Mierzwa urodził się 27 stycznia 1905 roku w Biskupicach Radłowskich w byłym powiecie brzeskim, w biednej, wielodzietnej rodzinie chłopskiej.

Jacek Mierzwa, jego dziadek, oprócz gospodarstwa rolnego prowadził również kuźnię wiejską. Urodził się jeszcze w XVIII wieku i miał czworo dzieci: dwóch synów, Franciszka i Jana oraz dwie córki - Marię, która wyszła za mąż w sąsiedztwie za Jana Lira oraz Katarzynę, która wyszła za mąż za Łukasza Tracza. Cała czwórka dzieci dziadka Jacka Mierzwy pozostała we wsi.

Najstarszy syn dziadka Jacka - Franciszek (ur. 24.11.1839 r.), ojciec Stanisława Mierzwy, ożenił się najpierw z Marią Ziejką, córką wójta. Maria zmarła wcześniej pozostawiając 5-ro dzieci, niektóre jeszcze bardzo małe; Antoniego, Józefa, Katarzynę, Teresę i Zofię. Nie mogąc samemu dać sobie rady z gospodarstwem i dziećmi dziadek Jacek trafił po drugą żonę do dość zamożnej rodziny Golbów. Było tam 5-ro dzieci, w tym 4-ry córki. Jedną z tych córek, Karolinę (ur. 29.03.1868 r.), wziął za żonę. Z drugiej żony przyszło na świat ośmioro dzieci: Maria (1890 r.), Anna (1892 r.), Bronisława (1894 r.), Julia (1897 r.), Franciszek (zmarł w niemowlęctwie na zapalenie płuc), Franciszek (1902 r.), Stanisław (1905 r.) i Jan (1907 r.). Franciszek, ojciec Stanisława Mierzwy, umiał pisać i czytać, dużo młodsza od niego żona Karolina, matka Stanisława Mierzwy, tylko czytać.

Z pierwszego małżeństwa najstarszy Antoni ożenił się z Salomeą Kostrzewą, młodszy Józef - z Anną Bogacz z Głowa, a po jej śmierci z Józefą Sroka, Katarzyna wyszła za mąż za Jana Kuklewicza, Teresa - za Jana Jonaka z Rudki, Zofia zmarła w dzieciństwie. Z drugiego małżeństwa Anna wyszła za mąż za Jakuba Kościuka, Bronisława za Macieja Kalitę, Julia za Adama Szatko, Franciszek ożenił się z Marią Gołas, Stanisław z Heleną Ściborowską, a Jan z Władysławą Kalitą.

Dom rodziców wraz z całą wsią został spalony w czasie I Wojny Światowej. Przez kilka lat, zanim Biskupice się odbudowały, jego funkcję pełniła stajnia.

Dzięki wyrzeczeniu obojga rodziców i ambicji głównie matki, Stanisław Mierzwa po czterech latach nauki w rodzinnej wsi i dwóch latach szkoły w Żabnie w 1918 roku zdał egzamin wstępny do neoklasycznego gimnazjum im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnowie, gdzie po 8-miu latach złożył maturę.

Po maturze, wbrew stanowisku rodziny wstąpił do seminarium duchownego w Tarnowie, w którym przebywał dwa lata. W trzecim roku, po serii chorób, dobrowolnie wystąpił z seminarium.

Jesienią 1929 roku podjął studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Zamiast zamierzonej filozofii - historii wybrał prawo, by móc zarabiać na własne utrzymanie. Studia na Wydziale Prawa ukończył w 1934 uzyskując stopień magistra. W marcu 1935 r. uzyskał wpis na listę aplikantów adwokackich. Aplikację odbył w latach 1935-1943 w kancelarii Stanisława Grodzkiego w Krakowie.

Od 1929, po rozpoczęciu studiów, był aktywnym działaczem bratniej Pomocy Studentów, Koła Tarnowiaków, Akademickiego Koła T.S.L., Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej w Krakowie; w PAML-u od listopada 1930 r. był wiceprezesem, od listopada 1931 r. do listopada 1933 r. prezesem Zarządu, następnie przez dwie kadencje przewodniczącym Komisji Rewizyjnej, w latach 1932-1934 wiceprezesem Ogólnopolskiego Zarządu PAML. Od stycznia 1930 r. był członkiem Tymczasowego Zarządu Związku Młodzieży Wiejskiej w Krakowie, a po jego przekształceniu w Spółdzielnię Oświatową w latach 1931-1938 członkiem Komisji Rewizyjnej i Rady Nadzorczej Spółdzielni. Równocześnie był członkiem Zarządu Wojewódzkiego Związku Młodzieży Wiejskiej, od lutego 1933 r. jego skarbnikiem, od grudnia 1933 r. - kierownikiem, w okresie grudzień 1934 r. - październik 1935 r. prezesem. Działalność ta w 1933 r. zawiodła go do więzienia, gdzie spędził dwa miesiące za udział w strajku okupacyjnym zorganizowanym na UJ.

Jeszcze jako student wstąpił w 1932 roku do Stronnictwa Ludowego i pełnił funkcję sekretarza koła grodzkiego w Krakowie, od 1932 r. był członkiem Zarządu Powiatowego Stronnictwa Ludowego w Krakowie, w latach 1934-1935 jego wiceprezesem, w 1937 r. skarbnikiem. Od grudnia 1934 r. był członkiem, od maja 1935 r. do marca 1939 r. sekretarzem Zarządu Okręgowego Stronnictwa Ludowego w Krakowie, od maja 1933 r. do września 1939 członkiem Rady Naczelnej, a od sierpnia 1935 r. do września 1939 r. członkiem Naczelnego Komitetu Wykonawczego Stronnictwa Ludowego. Od 1934 r. odwiedzał systematycznie w Czechosłowacji Wincentego Witosa, któremu zawoził sprawozdania i przekazywał informacje. W 1936 z polecenia Wincentego Witosa, z którym ściśle współpracował podczas jego pobytu na emigracji, był współorganizatorem wielkiej chłopskiej manifestacji w Nowosielskach. Organizował pomoc kadrową dla kierującego w kraju NKW SL Rataja, uczestniczył w odbudowie Zarządu Wojewódzkiego SL po odejściu senatora Ignacego Micińskiego do Zjednoczenia Ludowego Bojki, wysyłał aktyw chłopski na wiece i spotkania, organizował kursy powiatowe dla województw: kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego i warszawskiego. Był też współorganizatorem strajku chłopskiego w swoim okręgu i zwolennikiem jego bezwzględnego przeprowadzenia wspólnie z POPS na całym obszarze Polski. Stąd jego rozmowy z kierownictwem Okręgu PPS w Krakowie, tj. z Adamem Ciołkoszem i Józefem Cyrankiewiczem, w następstwie których uzgodniono strajk solidarnościowy i manifestację na 25 sierpnia 1937 roku. Za tę działalność Stanisław Mierzwa został skazany na kolejne 2 miesiące więzienia.

Gdy wybuchła II Wojna Światowa Stanisław Mierzwa przyjął pseudonim „Słomka” i włączył się w główny nurt życia konspiracyjnego. Przez cały okres konspiracji utrzymywał kontakty z Wincentym Witosem, a w dniach przełomu ukrył go przed wywiezieniem przez okupanta. W 1939 r. był współorganizatorem, a od stycznia 1940 r. członkiem Krakowskiego Komitetu

Międzypartyjnego. W okresie grudzień 1939 r. - marzec 1945 r. był członkiem Okręgowego Kierownictwa SL „Roch” na Małopolskę i Śląsk w Krakowie, równocześnie, w latach 1942-45 członkiem Centralnego Kierownictwa Ruchu Ludowego. W latach 1944-45 był członkiem Rady Jedności Narodowej.

W dniu 28 marca 1945 r. został aresztowany przez NKWD w Pruszkowie pod Warszawą. W słynnym procesie szesnastu Przywódców Polskiego Państwa Podziemnego z gen. Leopoldem Okulickim na czele, Stanisław Mierzwa w dniu 26.06.1945 r. skazany został na 4 miesiące więzienia i do 30.07.1945 r. był więziony na Łubiance.

Po zwolnieniu z więzienia podjął - z polecenia Witosa - działalność w organizowanym przez Mikołajczyka Polskim Stronnictwie Ludowym. Okręgowy Zjazd Delegatów w Krakowie w lipcu 1945 roku powierzył Stanisławowi Mierzwie stanowisko sekretarza Zarządu Okręgu, od sierpnia 1945 r. był członkiem Prezydium Tymczasowego Naczelnego Komitetu Wykonawczego Polskiego Stronnictwa Ludowego, a od 22.08. członkiem NKW.

Od sierpnia 1945 r. do września 1946 r. był adwokatem w Krakowie. Z listy adwokatów został skreślony w lutym 1948 r., podczas odbywania kary więzienia.

Od powrotu z więzienia w Moskwie wraz z żoną Heleną opiekował się podupadającym na zdrowiu prezesem Stronnictwa Ludowego Wincentym Witosem. Jemu Wincenty Witos dyktował swoją ostatnią odezwę do chłopów w 1945 roku, gdy był już bardzo chory, był przy jego śmierci w szpitalu oo. Bonifratrów w Krakowie w dniu 31.10.1945 r. Stanisław Mierzwa był kierownikiem komitetu, który zorganizował i przeprowadził manifestacyjny pogrzeb Wincentego Witosa.

W styczniu 1946 r. Stanisław Mierzwa współorganizował Komitet Budowy Uniwersytetu Ludowego w Wierchosławicach, rodzinnej wsi Wincentego Witosa. Na styczniowym kongresie PSL w 1946 roku Stanisław Mierzwa został członkiem Rady Naczelnej Polskiego Stronnictwa Ludowego z powierzeniem mu stanowiska zastępcy sekretarza generalnego. Od lutego 1946 r. był przewodniczącym Wojewódzkiego Komitetu Zaopatrzenia przy Wojewódzkim Wydziale Apropowizacyjnym w Krakowie. Od czerwca 1946 r. był drugim sekretarzem generalnym Polskiego Stronnictwa Ludowego, a od września 1946 także wiceprezesem Zarządu Wojewódzkiego PSL w Krakowie. Od grudnia 1945 r. do września 1946 r. był członkiem Wojewódzkiej Rady Narodowej.

17 września 1946 roku Stanisław Mierzwa został przed domem przy ul. Zaleskiego 6 znów aresztowany i przewieziony samochodem osobowym na Plac Inwalidów - do Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa, gdzie przebywał do maja 1947 roku. W tym samym miesiącu przewieziono go do więzienia przy ul. Montelupich w Krakowie i następnie w sierpniu 1947 r. do więzienia „Św. Michała” przy ul. Senackiej na czas trwania procesu. Po ogłoszeniu 10 września 1947 r. skazującego wyroku przewieziono go z powrotem na Montelupich i stamtąd po ośmiu dniach wywieziono w transporcie do więzienia karnego we Wronkach. Przebywał tam do połowy marca 1950 r. - do przewiezienia do więzienia przy ul. Rakowieckiej w

Warszawie, na Mokotowie. W 1951 r. w transporcie wrócił do więzienia we Wronkach, gdzie przebywał do czerwca 1953 r. W czerwcu 1953 roku po raz drugi przewieziono go do więzienia w Warszawie na Mokotowie i stamtąd został zwolniony warunkowo w dniu 8 sierpnia 1953 r. Zwolnienie nastąpiło na podstawie postanowienia Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie z dnia 6.08.1953 r. „o udzieleniu przerwy w odbywaniu kary na okres 6-ciu miesięcy, licząc od daty zwolnienia z więzienia, Mierzwie Stanisławowi (...) skazanemu wyrokiem tut. Sądu z dnia 10 września 1947 r. na karę 10 lat więzienia (...)”. Następnie postanowienie tegoż samego Sądu, z dnia 29 stycznia 1954 r. przedłużyło przerwę w odbywaniu kary Mierzwie Stanisławowi na okres 4-ch miesięcy, licząc od daty 8.03.1954 r. W dniu 21.04.1954 r. sekretariat Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie odpisem pisma Naczelnej Prokuratury Wojskowej w Warszawie poinformował Stanisława Mierzwę, iż Rada Państwa decyzją z dnia 15 lutego 1954 r. skorzystała z prawa łaski w stosunku do Mierzwy Stanisława skazanego na karę 10 lat więzienia z utratą praw obywatelskich na 5 lat i przypadkiem mienia - zawieszając skazanemu wykonanie reszty niedocierpianej kary więzienia na okres lat dwóch oraz łagodząc okres utraty praw z 5 lat do 2 lat.

Po zwolnieniu z więzienia i kuracji zdrowotnej został od listopada 1953 r. radcą prawnym w dwóch krakowskich spółdzielniach transportowych. We wrześniu 1956 r. ponownie wpisano go na listę adwokatów. Od 1957 r. prowadził własną kancelarię, a od 1958 r. pracował w Zespole Adwokackim nr 3 w Krakowie, aż do przejścia na emeryturę w 1975.

Od 1955 roku czynnie uczestniczył w pracach komitetów budowy nowej szkoły, domu ludowego, wodociągu, gazociągu oraz pomnika upamiętniającego trzystu poległych żołnierzy Września w rodzinnej wsi Biskupice Radłowskie.

Był inicjatorem i współorganizatorem powstałego w grudniu 1971 r. Muzeum Wincentego Witosa w Wierzchosławicach, i w styczniu 1973 r. - Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa.

Był honorowym przewodniczącym Komitetu Budowy Pomnika Wincentego Witosa w Tarnowie, od marca 1982 roku do końca swego życia - wiceprzewodniczącym Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Wincentego Witosa w Warszawie.

Stanisław Mierzwa zmarł rano 10 października 1985 r. w szpitalu im. Józefa Dietla w Krakowie. Po uroczystościach pogrzebowych w Kościele Mariackim w Krakowie i kościele parafialnym w Wierzchosławicach, pochowany został 19.10.1985 r. w asyście 105 sztandarów w rodzinnej kaplicy Wincentego Witosa. Jego trumnę okrywał płat sztandaru ludowców z Woli Radziszowskiej, ten sam, którym okrywano trumnę Wincentego Witosa.

Wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 28.08.1989 r. skazani w „procesie krakowskim” Stanisław Mierzwa i pozostali działacze PSL zostali pośmiertnie uniewinnieni i zrehabilitowani.

Stanisław Mierzwa był żonaty; 22 lutego 1936 r. ożenił się z pochodzącą ze wsi Kościelniki w powiecie krakowskim koleżanką z pracy społecznej Heleną Ściborowską, córką Józefa

i Franciszki z domu Tkaczyk, studentką Wydziału Rolnictwa UJ. Miał czworo dzieci - Jacka, Wincentego, Jadwigę i Wojciecha.

Stanisław Mierzwa sporo opublikował, jako jeden z inicjatorów programu agrarystycznego, współpracownik "Znicza" i "Młodej Myśli Ludowej" (1932-35), pomocnik redaktora dla porad prawnych w redakcji "Piasta" (od 1935 r.), współredaktor konspiracyjnych pism VI Okręgu SL „Roch” i BCH (m.in. "Myśl" i "Czyn"). Pozostawił po sobie kilkanaście rozpowszechnionych w dziesiątkach egzemplarzy publicznych „Listów do Przyjaciela”, a także codzienne zapiski (od 1956 r.). Do końca swego życia był aktywnym konsultantem i inicjatorem wielu tematów badawczych z zakresu historii Ruchu Ludowego podjętych przez wielu historyków. Korzystając ze zgromadzonych przez niego materiałów i dokumentów oraz kierując się jego wskazówkami, duża grupa osób wykonała prace naukowe i uzyskała stopnie magisterskie, doktorskie i habilitacje. Brał czynny udział w sesjach naukowych i popularnonaukowych. Spotykał się z działaczami Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „SOLIDARNOŚĆ” oraz NSZZ RI. W okresie po 1956 roku w kręgu krakowskich ludowców znane były jego spotkania z Księdzem Prymasem Stefanem Wyszyńskim oraz z Metropolitą Krakowskim kardynałem Karolem Wojtyłą.